

Arbër Salihu

Agrarna reforma u Kraljevini SHS

č

Ključno pitanje

Kako je provođena agrarna reforma, kakve su bile posljedice na život običnih ljudi?

Ciljevi

- Kritičko razumijevanje kompleksne prirode prošlosti.
- Razumijevanje problema agrarne reforme.
- Razumijevanje uzroka i posljedica agrarne reforme.

Ishodi učenja:

- Učenici će poznavati razloge za primjenu agrarne reforme.
- Upoređivanje realizacije reforme u različitim djelovima Jugoslavije.
- Analiziranje uloge reforme u životima ljudi (kako je reforma uticala na život ljudi).
- Procjenjivanje efikasnosti reforme.

90
minuta

Uputstva za predavače:

Aktivnost 1: Uvod

Aktivnost 2: Grupni rad, nastavnik dijeli učenike u tri grupe.

I grupa predstavljaće poziciju Kraljevine SHS;
II grupa ocijenit će pravi razvoj agrarne reforme;

III grupa predstaviti će kako se agrarna reforma odrazila na živote običnih ljudi.

Nastavnik dijeli izvore svakoj grupi, daje učenicima potrebna uputstva za rad i pitanja.

Aktivnost 3: Svaka grupa analizira svoje izvore. Grupe zatim pokušavaju da odgovore na zadato pitanje. Nakon analize izvora, grupe pripremaju zaključke.

Aktivnost 4: Svaka grupa predstavlja svoje rezultate pred razredom, nakon čeg slijedi diskusija.

Aktivnost 5: Nastavnik daje tri pitanja za otvorenu debatu.

Pitanja:

1. Da li je reforma postigla cilj zbog kojeg je proglašena?
2. Da li su građani bili zadovoljni reformom?
3. Kakvi su bili efekti reforme?

Aktivnost 6: Na kraju, nastavnik pravi tabelu sa dvije kolone: jednu sa pozitivnim efektima reforme, drugu sa negativnim efektima reforme. Učenici po grupama odlučuju koje tri stavke će navesti u svakoj koloni, a vođa grupe ih ispisuje na tabli. Ovi zaključci će biti tema sljedeće diskusije između grupa.

Agrarna reforma u Kraljevini SHS	
Pozitivni efekti	Negativni efekti
1	1
1	1
1	1
2	2
2	2
2	2
3	3
3	3
3	3

Uvod

Tema

Agrarna reforma je veoma bitno pitanje za regiju jer govori o vlasništvu nad zemljom i egzistenciji stanovništva. Ovom radionicom pokušat ćemo predstaviti razloge za agrarnu reformu i njeno provođenje u Kraljevini SHS, kako je završila i kakvi su bili njeni efekti na život ljudi u raznim dijelovima zemlje.

Izvor 1

Kraljevina SHS – poljoprivredna zemlja

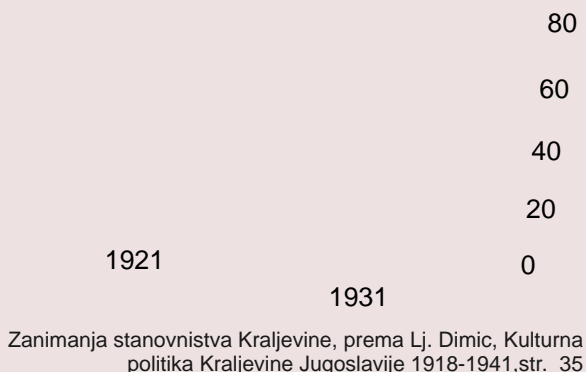
Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca bila je tipična agrarna zemlja. Poljoprivreda je bila osnovna grana ekonomije u svim dijelovima zemlje. Jedno od najvažnijih pitanja u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca bilo je agrarno pitanje. Različite i posebne strukture vlasništva nad zemljom u različitim dijelovima zemlje, te revolucionarno raspoloženje među seljacima u selima bili su razlozi koji su opravdavali preduzimanje koraka u organizovanju i sprovođenju demokratske zemljišne reforme u Kraljevini SHS.

G. Draki", Agrarna reforma u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca - Pojam i osnovne karakteristike, Free Law Journal, Vol. 3, No. 4, 18 October 2007. // . . //IL V12008. (A 19, 2013)

Izvor 2

Struktura poseda u Kraljevini SHS

- Zemljoradnja, šumarstvo, ribarstvo
- Industrija i zanati
- Trgovina, banke, promet
- Javne službe, slobodnjaci, vojska
- Ostala zanimanja

Izvor 3

Zapošljena lica prema glavnom zanimanju 1931, po području narodnih republika

Republika	Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	Industrija i obrt	Trgovina kredit i promet	J ž ,	Ostalo	Ukupno
Slovenija	60,8	21,1	5,7	4,9	7,7	100%
Hrvatska	76,3	10,7	4,3	4,2	4,5	100%
Srbija:						
Centralna Srbija	79,3	8,9	3,4	4,5	3,9	100%
Srbija Vojvodina i Kosovo	62,0	15,2	5,7	5,2	4,7	100%
	85,8	4,9	2,2	3,9	3,2	100%
BiH	84,1	6,7	3,1	3,8	2,5	100%
Crna Gora	78,1	5,8	3,0	8,3	4,8	100%
Makedonija	75,1	9,4	4,1	7,0	4,4	100%
Sandžak	89,3	3,9	1,0	2,5	2,4	100%

Izvor 4

Agronomska struktura Jugoslavije

- < 2 ha
- 2 - 5 ha
- 5 - 20 ha
- 20 - 60 ha

M. M. Ć.: Ekonomska historija Jugoslavije.
Zagreb: I - 1968. . 322.

Izvor 5

Zašto je predložena agrarna reforma?

U Srbiji i Crnoj Gori situacija na selu bila je drugačija. Seljaštvo je bilo zaokupljeno nacionalnim i stranačkim pitanjima i borilo se protiv ratnih profitera, zahtijevajući da im se dodijeli zemlja, zasnivajući taj zahtjev na odluci Vlade Srbije iz 1917, prema kojoj svaka osoba koja se dobrovoljno pridruži srpskoj vojsci i uzme učešće u predstojećim bitkama, nakon rata u oslobođenoj domovini, u znak priznanja za svoj doprinos, dobiće dovoljnu količinu obradivog zemljišta, koja omogućava naseljavanje.

U takvim društvenim okolnostima, najviši predstavnici vlasti u Kraljevini SHS odlučili su da preuzmu odgovarajuće mjere kako bi umirili seljake. Da bi pridobili seljake na mirnu promjenu postojeće vlasničke strukture nad agrarom, formirano je Privremeno nacionalno predstavništvo, kako bi pripremio promjene u vlasničkoj strukturi u skladu sa zakonom.

R. L. Ć. L. P. R. D. K. A. D. „
Original scientific paper UDC 32.2.021.8
(497.1)“1918/1941Ö
<http://www.megatrendreview.com/files/articles/015/18.pdf> (downloaded April 19, 2013)

Pitanja:

1. Zašto je vlada bila zainteresovana za sprovođenje agrarne reforme?
2. Koje mjere je vlada preduzela za sprovođenje reforme?

Izvor 1

Proglas kralja Aleksandra

Ubrzo nakon formiranja Kraljevine SHS, uslijedila je značajna akcija Regenta. On je uticao na umirivanje nezadovoljstva seljaštva u vezi sa agrarnim pitanjem.

6. januara 1919, regent Aleksandar objavio je sljedeći manifest u kome je, između ostalog, rekao:

"Eliminirajte odmah pristupiti našoj pravičnoj riješenja agrarnog pitanja i ukinete kmetstvo i velike zemljoposjednike. U oba slučaja, zemlja će biti podijeljena među siromašnim zemljoradnicima, uz pravičnu naknadu prethodnim vlasnicima.

Neka svaki Srbin, Hrvat i Slovenac bude gospodar svoje zemlje. U našoj slobodnoj zemlji mogu postojati i postoje samo slobodni zemljoposjednici. Ja sam zato pozvao moju vladu da odmah formira komisiju koja će pronaći riješenje agrarnog pitanja i pozivam vas, seljake, da imate povjerenja u moju kraljevsku riječ, da mirno čekate, a zemlja će biti zakonito podijeljena i to će biti pravično pred Bogom i pred ljudima, kao što već jeste u Srbiji.

Službene Novine Kraljevstva SHS, br.2 od 28. januara 1919. godine
<http://www.freeworldpublishing.com/ILYV12008.pdf>
 (downloaded April 19, 2013)

Izvor 3

Šta je rečeno za agrarnu reformu?

Rečeno je da je reforma bila „revolucionarna mjera“ kao proces tranzicije iz feudalizma u kapitalizam, koju je preduzela država sa ciljem da napravi promjene u vlasništvu nad poljoprivrednim zemljištem.

Malo zatim, 25. februara 1919, Komisija je usvojila nacrt dokumenta pod nazivom Propisi za pripremu agrarne reforme. Ovaj Propis je omogućio uspostavljanje Državne kancelarije za agrarnu reformu, pod čijom kompetencijom će se izvesti reforma. Rad Kancelarije nadgledalo bi Ministarstvo socijalne politike.

Kako se pokazalo, pitanje agrarne reforme bilo je suviše složeno da bi ga sprovelo Ministarstvo socijalne politike. Rezultat toga je bio da je Vlada Kraljevine SHS napustila ideju o formiranju Državne kancelarije, te je 2. aprila 1919. imenovala prvog ministra za agrarnu reformu dr Franju Polaka (1877-1939).

R. L. D.   č. L. D.   P.   R.   K. A.   O.
 UDC 332.2.021.8(497.1)1918/1941
 //   /   /   /015/18.
 (A   19, 2013)

Izvor 2

Komisija za pripremu propisa za agrarnu reformu

Proglas kralja Aleksandra od 21. decembra 1918. naglašava potrebu za agrarnom reformom. Na osnovu proglasa formirana je Komisija za pripremu propisa za sprovođenje agrarne reforme. Komisija je imala sljedeće stalne članove: Vitomir Korać! ministar za socijalna pitanja, dr Živko Petričić! ministar poljoprivrede i dr Uroš Krulj! ministar zdravstva.

Dr Mehmed Spaho, ministar šumarstva i rudarstva, bio je postavljen za povremenog člana. Složenost zadatka pred Komisijom odražavala se u činjenici da je agrarna reforma imala politički, društveni i ekonomski karakter. Politički karakter ogledao se u snižavanju društvenih tenzija.

R. L.   č. Land Property Relations in Yugoslavia During the Dictatorship of King Aleksandra, O. UDC 332.2.021.8 (497.1)1918/1941   //   /   /   /015/18. (A   19, 2013)

Izvor 4

Prethodne odredbe za pripremu agrarne reforme 27. februara 1919.

I. Raskidanje kmetovskog odnosa.

1. Kmetovski (i) odnos u Bosni i Hercegovini, zatim u novim krajevima Srbije i Crne Gore razrješuju se, a novo stvaranje kmetovskog (i) odnosa zabranjuje.
2. Dosadani kmetovi (i) proglašavaju se slobodnim vlasnicima dosadanih kmetovskih zemalja.
3. Dosadani vlasnici (age) dobivaju za oduzetu zemlju od tete, koju im garantuje država. Posebnim će se zakonom odrediti visina odtete i način kako će se ona isplatiti.
4. U odtetu se ima uračunati i kmetovske dugovine (hak) za 1918. godinu.

II. Raskidanje kolonatskog odnosa.

7. Kolonatski i ostali kmetstvu slični odnosi između gospodara zemljišta i teška u Istri, Goričkoj, Dalmaciji i drugim oblastima Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca raskidaju se saobrazno ustanovama prvog poglavlja (1! 6) ovih odredaba.

Službene novine Kraljevstva SHS, 27. februar 1919; Petranović "Ze"evi", Istorija Jugoslavije 1918-1988, str. 275

Izvor 5

Ustav Kraljevine SHS

Blan 42

Feudalni odnosi smatraju se pravno ukinuti danom oslobođenja od tuđinske vlasti. Ukoliko su gdje pre toga roka počinjene nepravde razrješanjem feudalnih odnosa ili njihovim pretvaranjem u privatno-pravne odnose, ima se zakonom sprovesti ispravka. Kmetovi (i), kao i uopšte zemljoradnici koji obrađuju zemlju u kmetstvu sličnom odnosu, utvrđuju se kao slobodni sopstvenici državnih zemalja, ne plaćaju za to sami nikakvu odtetu i imaju se ubaltiniti.

Službene novine Kraljevstva SHS, . 142, 28. 1921; P.   č.   č. Istorija Jugoslavije 1918-1988, . 193.

Izvor 1

Agrarni odnosi u Jugoslaviji

Nigde i ni u jednoj državi u Evropi nije bilo tako raznovrsnih, zapletenih i teških agrarnih odnosa, kakvi su bili u raznim pokrajinama Jugoslavije, kada je izvršeno ujedinjenje (...) svaka je pokrajina imala svoje specijalne agrarne odnose.

<http://freeworldpublishing.com/Files/FLJV3N4-Oct2007-2.pdf>
(downloaded April 19, 2013)

Izvor 3

Vlasništvo nad zemljom

Kraljevina SHS ukinula je feudalne odnose uredbom iz 1919, a zbog problema sa isplatom naknade bivšim vlasnicima, država je ustanovila propis 1920, kojim su svi veliki pošedi stavljeni pod nadzor države. Bivši kmetovi u BiH, većina njih Srbi, dobili su zemlju besplatno, a raniji vlasnici su obeštećeni u novcu i vladinim obveznicama. U BiH, oko 113 000 porodica primilo je 775 233 hektara zemlje, od kojih je 4 000 bilo u vlasništvu aga i begova, a preko 500 000 hektara bilo je namijenjeno za uzgoj žita. Na Kosovu, Metohiji, u jurisdikciji Raške i Makedonije, 20 547 porodica kmetova (čifčija) dobilo je prava na zemlju koju su obrađivali.

Do kraja 1936. oko 350 000 hektara zemlje bilo je određeno za kolonizaciju. U Makedoniji, nekih 500 000 domaćih i kolonizovanih porodica dobilo je zemlju od 290 000 turskih vlasnika i nešto državne zemlje. Početkom dvadesetih godina 20. vijeka Kraljevina Jugoslavija započela je agrarnu reformu i povećala kolonizaciju siromašnih porodica iz Krajine, Like, Crne Gore i Hercegovine u Vojvodinu, Kosovo i dijelom u Makedoniju. Pored ekonomskih, postojao je i politički cilj: zaštita nesigurne granice sa Mađarskom i Albanijom i uspostava željenog demografskog balansa.

B., D š , Nova istorija srpskog naroda, B , 2000, .. 287 293.

Izvor 2

Agrarna reforma i kolonizacija

Agrarna reforma i ukidanje feudalnih, polufeudalnih i kolonizacijskih odnosa bile su najvažnije ekonomske mjere u uglavnom poljoprivrednoj zemlji. Reforma se sprovodila sporo i nekonzistentno. Zemljišni maksimum, koji je postavljen na početku, stalno je rastao (od 57 do 288 hektara). U velikom broju mjesta reforma je ignorisana iz raznih političkih razloga ili zato što nikada nije ni pokrenuta (na primjer, begovska zemlja na Kosovu, u Makedoniji i Sandžaku bila je izuzeta jer su političku organizaciju, ostalu od turske uprave, koristili da uslove prihvatanje unitarističke i centralizovane organizacije Ustava).

Vlada je, takođe, koristila zemljišnu reformu za slobodnu dodjelu zemlje ratnim dobrovoljcima i na taj način održavala srpsku kolonizaciju u Vojvodini, Slavoniji, Makedoniji, Kosovu i Metohiji, a diskriminisala je nacionalne manjine.

Dodijeljeno je 1.7 miliona hektara zemlje, naročito zemljišta stranih vlasnika. Provođenje reforme nailazilo je na opstrukcije vlasnika koji su se protivili, naročito crkve.

B. R , S : č 4. 2007, .96
M , L

Izvor 4

Kolonisti na Kosovu

Broj kolonista koji su stigli na Kosovo je bio preko 12 000 porodica, oko 70 000 ljudi ukupno, što je iznosilo više od 10% populacije Kosova.

O. M , Agrarna reforma i kolonizacija na Kosovu 1918-1941, P , 1981, .221

Izvor 5

Troškovi kolonizacije i demografske promjene

Na program kolonizacije potrošene su velike sume knovca. Troškovi tokom 1928! 1929, samo u zapadnom Kosovu, iznosili su 10 miliona dinara (otprilike 180 000 US dolara u to vrijeme).

Razmjere ove operacije bile su ogromne u periodu između dva rata, više od 200 000 hektara poljoprivrednog zemljišta oduzeto je od njihovih vlasnika. Širom Kosova bilo je samo 584 000 hektara poljoprivrednog zemljišta, od toga 400 000 hektara bila je oranica.

Noel Malcom, Kosova nj' histori e shkurt'r, Prishtin', 1998, str.293,

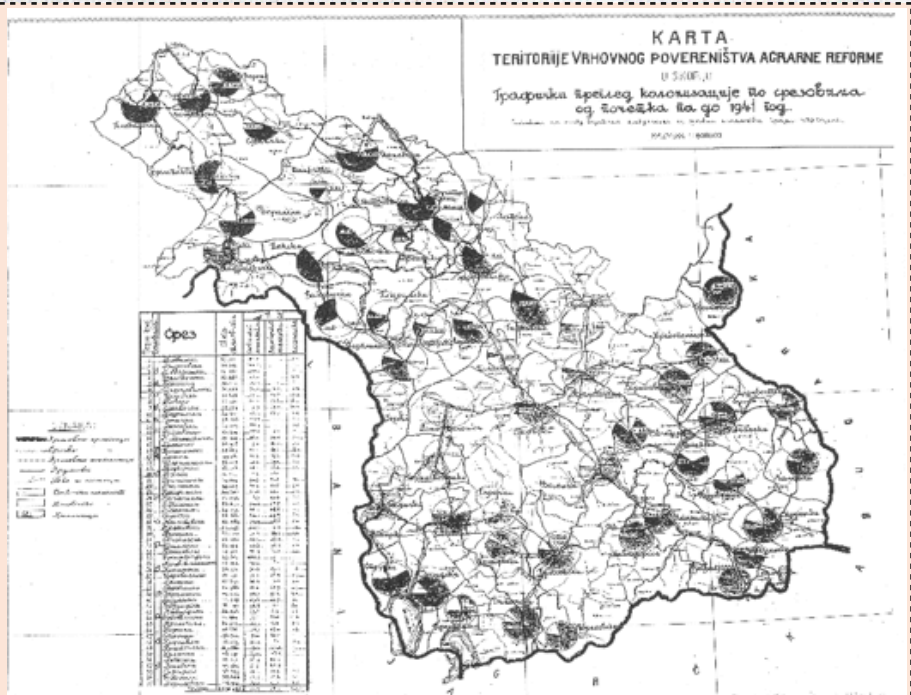

Izvor 6

Karta teritorije Vrhovnog povjereništva agrarne reforme u Skoplju

Grafički pregled kolonizacije po srezovima od početka do 1941. godine, sastavljen na osnovu podataka prikupljenih od sreskih načelstava krajem 1939.

J. O , L'nda arkivore p'r kolonizimin dhe reform'n agrare n' Kosov' 1918-1941, P 1996.

Izvor 7

Porodice kolonista na Kosovu

Broj porodica kolonista na Kosovu po godinama	
1919 – 1931	1931 – 1941
5975	5588

Obradovi" Milorad, The agrarian reform and the colonization in Kosovo 1918-1941, Pristine 1981 , prema : AJ, 96-21-71 The statistical data of Kosovo colonization according to years;

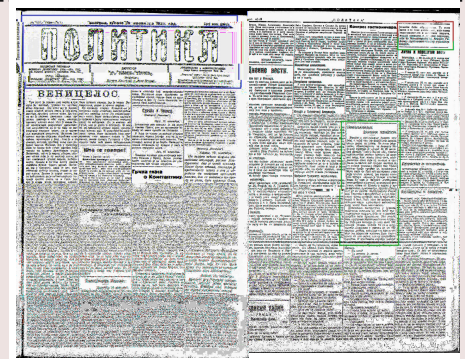
Izvor 8

Naseljavanje južnih krajeva

Uredba o naseljavanju južnih krajeva, o kojoj smo mi ranije već pisali stupa danas na snagu. Za njeno izvršenje Ministarstvu za agrarnu reformu odobren je kredit od 20 miliona dinara. Tako je najzad ono toliko odugovlačeno pitanje skinuto sa dnevnog reda. Ali pored svega toga, interesovanje onih koji su željeli i tražili da nasele ove krajeve izgleda da se sasvim umanjilo, sudeći bar prema malom broju prijava za naseljavanje. Isto tako ni broj već naseljenih lica nije toliko veliki, napose svega oko četiri hiljade i četiri stotine lica.

Do sada je najviše doseljenika raspoređeno u plodnoj metohijskoj ravnici, zatim na Kosovu i najzad u Kumanovskom i Tetovskom okrugu. Pokušaj da se nasele vinogradska mjesta oko Tikveša i Bregalnički okrug, nije uspio usljed malarije koja je tamo vrlo česta i jaka. Isto tako ni krajevi nastanjeni čisto arnautskim elementom nijesu mogli biti naseljavani.

Dosadašnji naseljenici u južnim krajevima osnovali su već svoje zemljoradničke zadruge, koje su i ranijom uredbom bile predviđene. Kao pomoć tim zadrugama Ministarstvo za agrarnu reformu poslalo je 100 hiljada dinara. Pomoć će se i dalje dijeliti zadrugama u ratama od po 100 hiljada dinara, ali samo pod tim uslovom da dodijeljeni krediti budu utrošeni na one svrhe koje su predviđene uredbom. U protivnom slučaju, davanje pomoć biće obustavljeno. To isto važi i za nove doseljenike koji, pored zemljoradničkih i vardarskih zadruga, moraju osnivati i agrarne zajednice, koje će Ministarstvu za agrarnu reformu garantovati otplatu utrošenih kredita.

Politika, B , 20. 11. 1920 .

Izvor 1

Priča jedne stare dame

Priča starice po imenu Melika Akbad, kojoj su danas 103 godine.

(...) Dola sam u Tursku kada mi je bilo 7 godina. Doli smo brodom na kome je ro'ena moja sestra. Kada smo došli na farmu koju nam je dala Turska, plalili smo se da "e tamo misliti da smo Srbi. Mnogo smo patili jer nijesmo imali !ta da jedemo. Majka nam je pripremala jela samo od luka, bez imalo soli, ulja ili povr"a i tako nas je hranila, svoje tri k"eri. Na po&etku, dr#ava nam je davala samo mali tanjir kukuruznog ili pleni&nog bra'na. Neke od #ena ostale su bez mu#eva, bilo zato !to su ovi umrli ili ih je dr#ava poslala na razli&ite du#nosti. Nakon nekog vremena bili smo prisiljeni da se iselimo, pa smo tri godine #ivjeli u d#amiji (...).

= B P N :// = / ?
(Q&NR=1& N 25, 2012)

Izvor 3

Žalba jednog zemljoposjednika

U žalbi zemljovlasnika bega Miralema Begovića iz Dervente, koja je poslata u avgustu 1920. Ministarstvu za agrarnu reformu, rečeno je sljedeće:

Uzurpacija zemljišnih pošeda uzela je velikog maha; imanja su oduzimana bez naredbe, bez zakona, bez ovlašćenja, presude i odluke, jednostavno su otimana fizičkom silom; uzurpatori su pritom, vjerovatno, bili imućniji od zemljovlasnika.

Za sebe lično Begović kaže da je lojalan, da poštuje zakon i strpljivo &eka da se agrarno pitanje zakonski regulile. I on i njegovi prethodnici su praktikovali zemljoradnju. Njegova zemlja je racionalno obrađivana (U Ljubljanci Donjoj, ukupno 1 300 akara, od čega 400 akara begove zemlje). Na begovoj zemlji bio je voćnjak šljiva. Begović kaže da je zbog pohlepe tamo!njih stanovnika izgubio ne samo kmetSKU, već i begovsku zemlju, pomenuo je voćnjak šljiva.

Svoje slobodnozemljišne pošede, koje su seljaci na silu oteli, dijelom je naslijedio od oca, a ovaj od svoga oca ili đedova, kao slobodnu zemlju: Ako su djelovi begovske zemlje bili pod kmetovskim pravima, ti biv!li kmetovi dali su svoja prava mome ocu i meni i primili punu protivvrijednost za zemlju, u novcu (...).

N. Š ć, B H 1918-1925, I
S , S 1991, 55 56; I
11033/1920.

Izvor 2

Agrarna reforma u Hrvatskoj

Jedna od odrednica hrvatskoga gospodarstva, ali i cijele Kraljevine SHS bila je vrlo zaostala poljoprivreda. Uzrok je bila velika usitnjenost poljoprivrednog posjeda. Naime, u zemlji je bilo čak dva milijuna sitnih gospodarstva koja su imala između 5 i 20 hektara i na kojima su korištena vrlo primitivna oruđa – drvena rala i plugovi, dakle na razini srednjeg vijeka.

Država je 1919. donjela Prethodne odredbe za primjenu agrarne reforme kojima je bila predviđeno oduzimanje dijela veleposjeda i njihova razdioba siromašnim seljacima. U sjevernoj Hrvatskoj podijeljeno je oko 107 000 ha veleposjedničke zemlje na oko 100 000 zainteresiranih osoba, no i ta vrlo pozitivna mjera imala je negativne strane jer je zemlja davana političkim pristašama. To je bila prilika za promjenu nacionalnog sastava nesrpskih krajeva.

Naime, beogradski režim je svoje najvatrenije pristaše preseljavao u bogatije nesrpske krajeve. Posebno se to odnosilo na tzv. solunaše, srpske borce iz svjetskog rata, koji su u Hrvatskoj besplatno dobivali zemlju, dok su je drugi zainteresirani morali platiti. Agrarna reforma promijenila je donekle strukturu gospodarstva u Hrvatskoj, ali su ostali i veliki posjedi i brojni seljaci bezemljaši.

M. K D ć, H. P ć, J. R ž, P IV (U ž
4.), M , S
2004, . 82

Izvor 4

Uslovi smještaja kolonista

Naseljavanje je dobilo određenu formu Uredbom za naseljavanje tzv. južnih krajeva od 24. septembra 1920. godine.

Tom Uredbom bila su određena zemljišta za naseljavanje:

1. slobodno državno zemljište,
2. opštinska i seoska zemljišta u jutrinu,
3. pusta zemlja i ona koja je napuštena od strane vlasnika.

Pri naseljavanju kolonisti su imali pravo na besplatan prevoz svih članova porodice, stoke i pokućstva. Kolonisti su imali pravo na besplatno korišćenje opštinskih šuma za podizanje kuća, slobodnu ispašu po seoskim i opštinskim utrinama. Doseljenici su bili oslobođeni od plaćanja poreza državi, okružnih, sreskih i opštinskih poreza u periodu od 3 godine.

Б. Лекић, Аграрна реформа и колонизација у Југославији
1918-1941, Београд 2002, . 288-289

Izvor 5

Porodica iz Obrovca (Hrvatska) kolonizovana u Vojvodini u vrijeme Kraljevine SHS

Izvor 6

Zemlja obuhvaćena agrarnom reformom

Područje	Površina u hektarima	Procenat od ukupnog	Broj porodica koje su dobile zemlju	Prosečna površina dobijene zemlje u hektarima
BiH	1.286.227	66,9%	249.580	4,71
Makedonija, Kosovo i Sandžak	231.099	12%	48.261	4,79
Dalmacija	50.000	2,6%	96.953	1,94
Slavonija	110.577	5,7%	99.908	1,11
Vojvodina	222.707	11,8%	100.004	223
Slovenija	23.697	1,2%	19.987	1,19

E. M. č. P. -

BH P

, :// N 74666
(25, 2012)